

**ACȚIUNILE ROMÂNILOR TRANSILVĂNENI PENTRU
COSOLIDAREA MARIИ UNIRI DE LA 1 DECEMBRIE 1918**

**ACTIONS OF TRANSYLVANIAN ROMANIANS FOR THE
CONSOLIDATION OF THE GREAT UNION FROM
1 DECEMBER 1918**

General de brigadă (r.) conf. univ. dr. Vasile CREȚ*

Colonel (r.) prof. univ. dr. Benone ANDRONIC **

Rezumat: Autorii articolului, studiind materiale bibliografice existente, și unele mai puțin cunoscute, tratează aspecte ale acțiunii liderilor românilor transilvăneni, pentru înfăptuirea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918.

Autorii articolului analizează evenimentele epocale din istoria României, desfășurate la Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918, și prezintă, succint, acțiunile organelor legislativ și executiv românești transilvănene alese, pentru a pune în practică principiile hotărâte de Marea Adunare Națională, precum și recunoașterea și consolidarea Marii Uniri.

Cuvinte cheie: Primul Război Mondial, Marea Unire, lupta românilor transilvăneni, acțiuni destabilizatoare, consolidarea unirii, România Mare.

Abstract: The authors of the article, studying existing bibliographical material, and some less known, treat aspects of the action of the leaders of the Transylvanian Romanians, for the achievement of the Great Union of 1 December 1918.

The authors analyse the epochal events in the history of Romania, which took place in Alba Iulia on 1 December 1918, and briefly present the actions of the Romanian Transylvanian legislative and executive bodies elected to put into practice the principles decided by the Great National Assembly, as well as the recognition and consolidation of the Great Union.

* Conferențiar universitar la Universitatea din Oradea, email:vasilecret@yahoo.com

** Profesor universitar, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Științe din România. email: benoneandronic@yahoo.com

Keywords: *World War I, the Great Union, the struggle of Transylvanian Romanians, destabilizing actions, consolidation of the union, Greater Romania.*

Introducere

După terminarea Primului Război Mondial și ca urmare a prăbușirii economico- militare a Puterilor Centrale, cauzate de război, popoarele asuprite din Imperiul Austro-Ungaria, declanșează acțiuni de eliberare și de constituire a unor noi state naționale.

Astfel: pe 16 octombrie 1918, își proclamă existența statul polonez independent; pe 28 octombrie, Cehia își va proclama și ea independența, ca apoi, pe 30 octombrie, slovacii se vor uni cu cehii, formând un nou stat, Cehoslovacia; pe 12 noiembrie Republica Austria și pe 16 noiembrie Republica Ungaria, fac ca Imperiul Austro- Ungar să-și înceteze existența¹.

În octombrie și noiembrie 1918, reprezentanții popoarelor sud-slave (Bosnia, Croația, Macedonia, Muntenegru, Serbia, Slovenia) pun bazele unei federații, sub denumirea de Regatul sârbilor, croaților și slovenilor, care va lua oficial ființă pe 1 decembrie 1918, în aceeași zi cu românii, care la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia își vor proclama unirea cu România.

1.Marea Unire a Transilvaniei cu Regatul României

La 1 Decembrie 1918, în Sala Cazinoului din Alba Iulia (Sala Unirii), 1228 de delegați oficial aleși, din județele din Transilvania, Banat și părțile ungurești, au proclamat, prin Rezoluția Adunării Naționale, Unirea Transilvaniei cu România. Pe lângă oficialități, la Alba Iulia aveau să sosească peste 100 000 de români, din comitatele Transilvaniei și de peste Carpați, pentru a participa la declararea celui mai puternic act din istoria României. În Sala Unirii din Alba Iulia, decorată cu drapelele statelor constituite după destrămarea Imperiului Austro - Ungar, având pe pereți tabloul lui Mihai Viteazul și tablourile celor trei eroi și martiri Horia, Cloșca și Crișan, semnăturile delegaților oficiali aveau să se așterne pe Rezoluția

---

¹ Milton G. Lehrer, ARDEALUL PĂMÂNT ROMÂNESC, Editura Vatra Românească, Cluj-Napoca, 1991, pp. 335 - 340.

Adunării Naționale a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, „decretând unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre”².

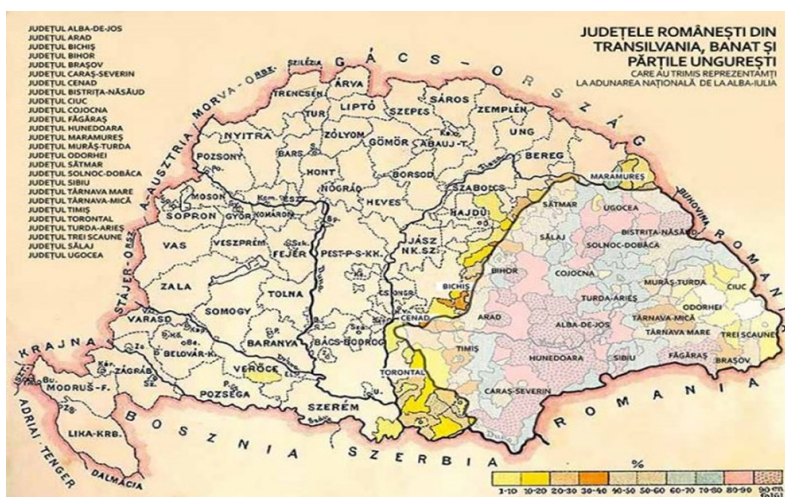

Figura 1. Județele din Transilvania, Banat și părțile ungurești care au trimis delegații la Alba Iulia în 1 decembrie 1918³.

În Sala Unirii au fost de față: vicepreședinți ai guvernului României, general Leonte, col. Băncilă, deputații Dănescu și Ioanid, profesorul Halița; ai provinciilor românești de curând reunite cu Țara, Pan Halippa și Cazacliu din Basarabia, profesorul Dorimedont Procopovici din Bucovina⁴.

² 1 DECEMBRIE 1918: Totul despre MAREA UNIRE de la Alba Iulia. Mărturii, documente și semnificații ale momentului, Redacția Alba24.ro, disponibil la <https://alba24.ro/1-decembrie-1918-marea-unire-de-la-alba-iulia...>, accesat la 29.10.2022.

³ Delegații de drept convocați la Adunarea Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, disponibil la <https://centenarulromaniei.ro/delegatii-de-drept-ai-romanilor-din-transilvania-adunarea-nationala-1-dec...>, accesat la 29.10.2022.

⁴ Dorimedont Procopovici, Wikipedia, disponibil la https://ro.wikipedia.org/wiki/Dorimedont_Procopovici, accesat la 30.10.2022.

Mulțimii imense de români de pe Câmpia Cetății, ori de pe Câmpul lui Horea⁵, hotărârile privind Unirea li s-au adus la cunoștință prin mai mulți vorbitori printre care: episcopii Miron Cristea și Iuliu Hossu, Iuliu Maniu, Alexandru Vaida-Voievod, Iosif Jumanca, dr. Petre Groza, Emil Isac, Enea Grapini, Eleonora Lemenyi-Roszvany, Aurel Lazăr, Aurel Vlad⁶.

Figura 2. Harta României Mari 1918⁷.

La 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, într-o singură zi și într-un singur loc, se concentrase întreaga viață a poporului român din Transilvania, din trecut și din prezent; încât „O zi vorbea cu glasul secolelor și un loc cu glasul unei țări”⁸.

⁵ Programul celor 100 000 de români veniți la Alba Iulia în 1 Decembrie 1918: „serviciu divin, deschiderea adunării, citirea rezoluțiunii”, disponibil la <https://adevarul.ro/stiri-locale/alba-iulia/programul-celor-100000-de-ro...>, accesat la 30.10. 2022.

⁶ Delegații de drept convocați la Adunarea Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, disponibil la <https://centenarulromaniei.ro/delegatii-de-drept-ai-romanilor-din-transilvania-adunarea-nationala-1-dece...>, accesat la 31.10. 2022.

⁷ Harta României Mari 1918, disponibil la <https://www.google.com/search?q=-Romania+mare+harta...>, accesat la 31.10. 2022.

⁸ Apud Eufrosina Popescu, *Ecoul Unirii Transilvaniei cu vechea Românie, în presa de dincoace de Carpați*, în vol. *Unitate și continuitate în istoria poporului român*, sub red. D. Berciu, Ediura Academiei, București, 1968, p. 419.

Nicolae Iorga, marele istoric al românilor, scria că „*Acolo la Alba Iulia, în sală și pe câmp, poporul român din Transilvania a proclamat veșnica-i alipire, fără condiții, de regatul gloriilor și tuturor sacrificiilor*”⁹.

Dar acest grandios și important eveniment se cerea recunoscut și apărat. „*Statul Major al Gărzilor Naționale a elaborat un plan de apărare al orașului, responsabil fiind comandantul Legiunii de la Alba Iulia, Florian Medrea*. Acest plan prevedea protecția Sălii Unirii, acolo unde urmau să se adune cei 1228 de delegați ai națiunii române, dar și a împrejurimilor orașului... Ordinea exemplară în ziua de 1 Decembrie a fost menținută, în principal, de cei 3000 de gardiști din județul Alba, concentrați la Alba Iulia. Paza ”Porții Carol” (Poarta a III-a) a Cetății a revenit celor 250 de gardiști și 2 ofițeri de la Abrud, comandați de locotenent Avram Vesa ajunși la Alba Iulia în data de 30 noiembrie. Gardiștilor din Alba li s-au alăturat și detașamente ale unităților militare din județele vecine: un batalion din Legiune Cluj, unul din Legiunea de la Sibiu și o jumătate de batalion al Legiunii de Hunedoara¹⁰, plus alte unități mai mici. În total, legiunea locală a avut 12 companii de asistență*”^{11,12}.

După adunarea de la Alba Iulia, unghurii, concentrați la Teiuș, se pregăteau să atace orașul. În acele momente de cumpănă au fost chemați moșii din Munții Apuseni, cam la 2000 de oameni, având în frunte

⁹ Nicolae Iorga, *Comemorarea unirii Ardealului și Rolul istoric al Unirii, Două cuvântări*, București, 1933, pp. 6-7.

* Florian Medrea, veteran de război a fost șef comandant al Gărzii Naționale din Alba Iulia, cel care după unire a fost cel mai important dintre organizatorii corpului de voluntari „Horea”, un prim corp de armată, i-am putea spune, armată transilvăneană cu voluntari moși, care au participat la campania din Ungaria în vara anului 1919, disponibil la <https://ziarulunirea.ro/foto-video-povestea-gardistului-florian-medrea...>, accesat la 01.11.2022.

¹⁰ Pr. Eugen Goia, 1 Decembrie 1918 la Alba Iulia: „ÎN FRUNTEA TUTURORA MOȘII”, disponibil la <https://ziarulunirea.ro/1-decembrie-1918-la-alba-iulia-in-fruntea-tuturora-motii-230307/>, accesat la 01.11.2022.

¹¹ Garda Națională de la Alba Iulia. Rolul jucat de soldații români în apărarea și organizarea Marii Uniri de la 1918, disponibil la <https://adevarul.ro/stiri-locale/alba-iulia/garda-nationala-de-la-alba-iulia-rolul-jucat-de-1751490.html>, accesat la 02.11.2022.

¹² Moșii participanți la făurirea României Mari 1916 - 1919, disponibil la <https://www.dacoromania-alba.ro/nr11/motii.htm>, accesat la 03.11.2022.

intelectuali, înșirați pe dealurile dintre Teiuș și Alba Iulia. Cetele maghiare înarmate erau la Podul Mureșului de la Mihalț. Românii din Mihalț se înarmează și merg și ei la podul Mureș. La somația căpitanului Florian Medrea¹³, garda maghiară s-a retras evitându-se vărsarea de sânge¹⁴.

În aceeași zi, și în următoarele, pe întreg cuprinsul Țării Românești dintre Carpați și Tisa, în bisericile și în piețele, din marile orașe (Oradea, Beiuș, Arad, Timișoara, Lugoj, Mehadia, Deva, Turda, Cluj, Bistrița, Năsăud, Sibiu, Brașov etc.), vor avea loc adunări, la proporții mai modeste, ca cele de la Alba Iulia.

În județul Bihor, la Beiuș, locuitorii veniți din satele de pe Valea Crișului Negru și-au declarat și demonstrat, într-o impresionantă adunare populară, adeziunea entuziastă la hotărârile Marii Adunări Naționale, iar cuvântarea prof. Constantin Pavel, rostită în fața populației, a fost la fel de înflăcărată cu cele rostite la Alba Iulia¹⁵. Tot în Bihor, la Aleșd, străzile și piața orașului au devenit neîncăpătoare pentru miile de oameni veniți din 47 de comune, de pe valea Crișului Repede, să sărbătorească Marea Unire¹⁶.

Adunările dedicate Marii Uniri, din localitățile arătate, s-au desfășurat, în general, pașnic. În unele localități însă s-au petrecut vărsări de sânge, provocate de unguri, care au trimis armata pentru masacrarea populației românești participante la aceste adunări. Așa s-a întâmplat la Târgu-Lăpuș, în ziua de 5 decembrie, unde aproape 1500 de oameni ascultau în curtea școlii cuvântul participanților la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, când au fost atacați de 60 de soldați înarmați cu mitraliere, din Regimentul 30 Debrețin, care au tras asupra oamenilor, ucigând și rănind mulți dintre ei; de asemenea, au fost scoși și omorâți

---

¹³ Tudor Duică, Florian Medrea, un personaj de legendă, disponibil la Florian Medrea, un personaj ..., accesat la 04.11. 2022.

¹⁴ Traian Popa, Amintiri din revoluția din 1918, în „Alba Iulia”, 11, nr. 24 din 20 mai, 1920, pp. 7- 8.

¹⁵ Constantin Pavel, *Zile trăite*, Contribuții la Istoria Bihorului 1918 - 1919, Tiparul Tipografiei „Doina”, Beiuș, 1926, pp. 9-14.

¹⁶ Teodor Pavel, *Considerații asupra activității rolului și caracterului consiliilor naționale române din Bihor (noiembrie - decembrie 1918)*, Apulum, 7, 1969, p.434; Constantin Pavel., *Op.cit.*, pp. 34 - 36.

mai mulți intelectuali ascunși în școală. Noaptea soldații au răscolit satul căutând membrii gărzii naționale, cei descoperiți fiind uciși și jefuiți de lucrurile găsite asupra lor. Au fost uciși 65 de oameni și mai mulți răniți¹⁷. Masacrarea unor oameni pașnici, participanți la astfel de adunări și atrocitățile comise de trupele regulate și neregulate maghiare în localitățile Transilvaniei, locuite de români, nu se pot uita; una din multele lucrări, ce stau mărturie terorii dezlănțuite de trupele maghiare este cartea lui Stelian Vasilescu, *Calvarul Bihorului (1918 - 1919)*, Editura „Galant”, Oradea, aprilie 1994.

Pentru ca treburile publice să fie cărmuite constituțional, în aceeași zi, de 1 Decembrie, în sala Tribunalului din Alba Iulia, se propune spre aprobare lista *Marelui Sfat Național*, ca adunarea legislativă provizorie, care prin componența sa socială era o adunare reprezentativă a poporului român, având în structura sa: avocați și clerici, profesori și învățători, țărani și muncitori, meseriași și negustori, polițiști și ofițeri etc. Predominau avocații și clericii, datorită faptului că în condițiile opresiunii exercitată de unguri, aceste două profesii le erau mai deschise românilor¹⁸.

În 2 Decembrie 1918, în Sala Tribunalului din Alba Iulia, s-a întrunit Marele Sfat Național, ales în ziua precedentă, de Marea Adunare Națională. Ca președinte avea să fie ales Gheorghe Pop de Băsești, ca vicepreședinti episcopii Miron Cristea și Iuliu Hossu, Teodor Mihail și Andrei Bârseanu. Tot acum va fi ales Guvernul provizoriu, ca organ executiv, ce se va numi *Consiliul Dirigent*, constituit din 15 membri, care aveau calitatea de miniștri, sub președinția lui Iuliu Maniu¹⁹. Cele două organisme se vor muta la Sibiu, de unde aveau să-și desfășoare activitatea viitoare.

---

¹⁷ Lucian Ionescu, 104 ani de la masacrul românilor din Târgu Lăpuș, disponibil la <https://www.bzi.ro/104-ani-de-la-masacrul-romanilor-din-targu-lapus>, accesat la 04.11.2022.

¹⁸ Marea Adunare Națională de la Alba Iulia - 1 Decembrie 1918, 50 de ani de la Unire, disponibil la [file:///C:/Users/benon/Downloads/05-ACTA-MUSEI-NAPOCENSIS-V-1968_019%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/benon/Downloads/05-ACTA-MUSEI-NAPOCENSIS-V-1968_019%20(1).pdf), p. 11, accesat la 05.11.2022.

¹⁹ Acad. Constantin MARINESCU, *Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia*. Unirea Transilvaniei cu România, încununare a procesului *desăvârșirii unității național-statale*, disponibil la <https://www.dacoromania-alba.ro/...>, accesat la 07.11.2022.

2. Predarea actului unirii Majestății sale Regele Ferdinand I

La încheierea dezbaterilor *Marele Sfat Național* va adresa o telegramă regelui *Ferdinand*, cu următorul conținut.

„Telegrama către Majestatea Sa Regele Ferdinand I

Adunarea Națională a Românilor din Ardeal, Banat și Țara Ungurească, ținută în Alba-Iulia, glorioasa cetate a lui Mihai Viteazul, a decretat într-un elan de entuziasm fără margini, cu unanimitate, unirea teritoriilor sale cu Regatul României.

Vestindu-vă hotărârea aceasta care încoronează aspirațiile de veacuri ale Neamului Românesc, rugăm pe Majestatea Voastră, să primiți omagiile ce venim a Vi le exprima cu profundă supunere.

Trăiască M.S. Ferdinand, Regele României!

Trăiască M.S. Regina Maria!

Trăiască Augusta Lor familie!

Trăiască România Mare!

Președinte, George Pop de Băsești”²⁰.

La această telegramă regele răspunde:

„Răspunsul M.S. Regelui

Vestea îmbucurătoare ce Îmi aduceți despre mărețul act al unirii cu Regatul Român, săvârșit în vechea cetate a lui Mihai Viteazul, a umplut inima Mea de net supusă bucurie și am primit-o cu vie emoție.

Munca deosebită depusă în cursul vremurilor de bărbații patriotici, purtători credincioși ai idealului național, azi și-a găsit de răsplată bine meritată. Din lacrimile celor cari au plâns și au suferit, cari au luptat fără preget, din sângele celor cari au muncit pentru înfăptuirea lui, lăsând ca moștenire sfântă credința lor nestrămutată, a răsărit sămânța, a cărei roade azi le culegem, ca un dar din cer.

Mulțumesc Atotputernicului, că Mi-a îngăduit ca, prin vitejia ostașilor Mei, să pot contribui la această măreață faptă și că împreună cu poporul Meu iubit să pot trăi aceste clipe înălțătoare.

---

²⁰ Telegrama trimisă regelui Ferdinand în 1 decembrie 1918, disponibil la <https://centenarulromaniei.ro/telegrama-trimisa-regelui-ferdinand-1-decembrie-1918/>, accesat la 07.11. 2022.

Cum am fost părtașul suferințelor și durerilor voastre, așa iau din adâncul inimii parte la bucuria voastră, care este aceea a tuturor Românilor și, unind glasul Meu cu glasul vostru, zic plin de nădejde într-un viitor frumos: Trăiască ROMÂNIA MARE, una și nedespărțită.

*Ferdinand*²¹

Marele Sfat Național stabilește o delegație, din care făceau parte Miron Cristea, Iuliu Hossu, Alexandru Vaida-Voievod și Vasile Goldiș și care va înmâna regelui Ferdinand actul Unirii de la Alba Iulia. La sosirea trenului, care purta solia transilvană în capitala României, gara era împodobită cu drapelul tricolor și flori din belșug. Era prezent întregul guvern, în frunte cu Ionel I. C. Brăteanu, președintele Consiliului de Miniștri, apoi primarul capitalei și alte oficialități, ofițeri, elevi și o mulțime de oameni.

La mitropolie, Alexandru Vaida-Voievod va preda actul Unirii, scris pe pergament, regelui Ferdinand, în prezența întregului guvern²².

Într-un înălțător discurs, Vasile Goldiș a spus că Unirea „este o pretențiune a istoriei și o cerință a civilizației omenești”, asigurându-se libertate și dreptate, deopotrivă pentru națiunile mici și mari.

În răspunsul său regele a spus: „În numele românilor din Vechiul Regat, din Basarabia și din Bucovina astăzi uniți, cu profundă recunoștință primesc hotărârea fraților noștri de peste Carpați, de a săvârși Unitatea Națională a tuturor românilor.”²³.

Ionel I. C. Brătianu, în calitate de Președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de externe, a prezentat raportul pentru adoptarea decretului - lege privind unirea Transilvaniei cu Patria -Mumă.

La data de, 11 decembrie 1918, regele Ferdinand emite Decretul - lege nr 3.631 de unire a Transilvaniei cu vechea Românie.

„Tinuturile cuprinse in hotarirea Adunarii Nationale din Alba-Iulia de la 18 Noemvrie/1 Decemvrie 1918 sunt și rămân de-a-pururea unite cu

---

²¹ Telegrama regelui Ferdinand din 1 decembrie 1918, disponibil la <https://centenarulromaniei.ro/telegrama-trimisa-regelui-ferdinand-1-decembrie-1918/>, accesat la 07.11. 2022.

²² Ion Clopețel, *Revoluția de la 1918 și unirea Ardealului cu România*, Editura revestei societatea de mâine, Cluj, 1926, pp.136-138.

²³ *Ibidem*.

Regatul României. Raportul d-lui președinte al consiliului de miniștrii către M. S. Regele, în sprijinul decretului de mai sus No. 3631/1918. De veacuri neamul românesc tinde spre unitatea lui. De aceea, când prin războiul general o parte din omenire a întreprins lupta pentru libertate și drepturile națiunilor, Regatul Român a socotit de datoria lui să se alipească acestor Puteri și împreună cu ele să-și jertfească fiii pentru desrobirea fraților noștri asupriți. După mari suferințe vitejia minunată a oștirii noastre își găsește răsplata. Alături de gloriosii ei aliați, România este astăzi printre învingătorii lumii, Basarabia și Bucovina s'au unit cu patria mamă, iară peste Carpați, românii, cari împreună cu noi de atâta vreme așteptau ceasul întregirii neamului, îndată ce și-au putut spune gândul, au proclamat, prin marea lor Adunare Națională întrunită la Alba-Iulia în 18 Noemvrie/1 Decemvrie 1918 unirea lor necondiționată și de-a-pururea cu Regatul României”²⁴.

Odată cu Decretul-lege 3.631, Regele Ferdinand I al României emite și Decretul - lege de organizare provizorie a Transilvaniei, potrivit căruia *serviciile publice* rămâneau sub conducerea Consiliului Dirigent în administrația guvernului României trecând afacerile străine, armata, căile ferate, poșta, telegraful, telefoanele, circulația financiară, împrumuturile publice și siguranța generală a statului.

Delegația românilor transilvăneni, deplasați la București pentru a prezenta Regelui Ferdinand cererea de unire cu România declarau:

Delegația Adunării Naționale a înfățișat Maiestății Voastre actul Unirii, pe care cerem prin decretu-lege de față Maiestății Voastre să-l întărească, spre a da o formă definitivă unității noastre naționale, acum deplin înfăptuită peste toate ținuturile locuite de români.

Unirea aceasta, în ziua când marii noștri aliați sunt învingători, isvorăște din puterea de viață a poporului român, din vitejia soldaților noștri și

²⁴ DECRET-LEGE nr.3.631 din 11 decembrie 1918 Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei, Satmarului și Maramureșului cu Vechiul Regat al României, Textul actului publicat în M.O. nr. 212/13 dec. 1918, disponibil la <https://www.google.com/search?q=%C3%8En+data+de%2C+24+decembrie%2C+regele+Ferdinand...>, accesat la 08.11. 2022.

din voința hotărâtă a românilor de pretutindeni. Ea se întemeiază pe ființa însăși a neamului românesc, care de aproape două mii de ani, în mijlocul tuturor vitejilor vremi, a știut să-și păstreze neatins caracterul de conștiință națională. Ea se reazimă pe cerințele istoriei, cari îi impun desființarea tuturor granițelor nedrepte și nefirești și statornicirea Statelor după principiile naționalităților. Ea e voită în fine de nevoile neamului românesc care nu poate trăi despărțit și care numai prin unirea la olaltă a tuturor fiilor lui își poate îndeplini cu folos pentru omenire și cu strălucire pentru el misiunea civilizatoare în această parte a lumii.

Consfințind prin acest decret-lege voința Adunării din Alba-Iulia, Maiestatea Voastră înscrie în Istoria poporului românesc de totdeauna și de pretutindeni cel mai mare act al Istoriei noastre naționale, acel pentru care generații întregi au luptat și au murit, acel în nădejdea căruia au trăit dela Nistru și până la Tisa toți Românii despartiți de o soartă nemiloasă și puneți, Sire, pentru vecie temelii unei Românie mari și a unei vieți naționale pe care să se poată de aci înainte desvolta în pace și în fericire întregul neam românesc”²⁵.

3. Activitatea Consiliului Dirigent și a Marelui Sfat Național pentru consolidarea Unirii

Guvernarea românească în Transilvania era exercitată prin Consiliul Dirigent și prin Marele Sfat Național, care potrivit principiilor ce le-au fost trasate de Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, se angajau să păstreze cu credință ființa românească, pregătind astfel, învierea poporului român la viața liberă și rodnică pentru umanitate. Astfel, la 14 decembrie 1918, Consiliul Dirigent, se adresa populației din Transilvania, obligându-se să respecte libertatea și să garanteze egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate²⁶.

²⁵ 11/24 decembrie 1918 - Regele Ferdinand I al României emite Decretul-lege de unire a Transilvaniei cu vechea Românie și Decretul-lege de organizare provizorie a Transilvaniei, disponibil la <https://timpul.md/articol...>, accesat la 11.11. 2022.

²⁶ Alexandru Golea, *Consiliul Dirigent*, Hidișelu- nou, Cercul Ceica, Bihor, 1939, pp. 306 - 307.

Prin decretul din 24 ianuarie 1919, se recunoștea, provizoriu, puterea vechii legislații, adaptată noii situații²⁷, astfel, funcționarii existenți sau numiți rămâneau în funcții, cu condiția depunerii jurământului de credință față de România și Consiliul Dirigent, cu următorul conținut: „Subsemnatul..., jur credință și supunere maiestății sale regelui României Ferdinand I și Consiliului Dirigent român. Voi respecta legile și ordinea, voi apăra onoarea, demnitatea și interesele țării și ale cetățenilor. Voi păzi secretul de stat...”²⁸. Totodată limba română devenea limba oficială în administrația publică, iar limba naționalităților conlocuitoare recunoscută în teritoriile cu 1/5 din populație cu naționalitatea respectivă.

Decretul, din 27 ianuarie 1919, prevedea ca fiecare județ și oraș municipal să fie condus de un prefect, iar ceilalți facționari din județe și municipii își păstrau atribuțiile din vechea legislație, iar atribuțiile vechilor adunări municipale și reprezentanțe comunale desființate erau preluate de prefect și șeful resortului de interne. A urma apoi decretul, din 7 februarie 1918, prin care Consiliul Dirigent înlocuia vechea nomenclatură administrativă cu nomenclatura românească: comitat - județ, cerc - plasă, comite suprem - prefect, vicecomite - subprefect, protofiscal - jurisconsult, protopretor - primpretor²⁹.

La 29 iulie, a fost convocat, la Sibiu, Marele Sfat Național pentru votul asupra a două legi fundamentale pentru consolidarea Unirii³⁰ – reformei agrare și legea electorală – consolidare care se va realiza, cu toate greutățile și piedicile, între care și convenția militară încheiată de generalul Franchet d'Esperey* cu guvernul Károlyi, la Belgrad, în 13 noiembrie 1918³¹.

²⁷ Gazeta oficială publicată de Consiliul Dirigent, nr. 6, 27 ianuarie 1919, p. 25.

²⁸ Jurământul de fidelitate în teritoriile aflate sub administrația Consiliului Dirigent (1918-1920), disponibil la <https://ro.wikipedia.org/wiki/Jur...>, accesat la 11.11. 2022.

²⁹ Consiliul Dirigent al Transilvaniei, Banatului și ținuturilor românești din Ungaria, disponibil la https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Dirigent_al_Transilvaniei,_Banatului-%..., accesat la 14.11. 2022.

³⁰ Iancu Gheorghe, Din preocupările Consiliului Dirigent pentru organizarea administrației românești în Transilvania, în *Analele Institutului de Istorie și Arheologie, Cluj - Napoca*, 1971, pp. 196 - 198.

* Generalul d'Esperey a fost general al armatei franceze, care după primul război mondial a coordonat operațiunile militare împotriva Republicii Sovietice Maghiare în 1919.

La 1 februarie 1919, Guvernul român, prin Brăteanu, înaintează, Conferinței de Pace, un memoriu împotriva convenției de la Belgrad, iar apoi, peste 25 de zile, Consiliul Dirigent, prin Alexandru Vaida-Voevod, va înainta un alt memoriu, Consiliului Interaliat de Război, contestând validitatea armistițiului și arătând că, fixarea în mod arbitrar a limitele de demarcație între armata română și cea ungară, face imposibilă organizarea și administrarea teritoriilor românești generând conflicte³². În urma acestor acțiuni linia stabilită de convenția de la Belgrad, a fost modificată prin etape succesive, astfel că, la 25 februarie 1919³³, Consiliul Suprem Interaliat de Război a fixat linia de demarcație pe calea ferată Satu Mare, Oradea, Arad. Fără aceste orașe, unde staționau garnizoane franceze, cu precizarea Consiliul Suprem Interaliat de Război că, stabilirea acestei linii nu aduce prejudicii hotărârii finale asupra frontierei româno - maghiare, guvernul maghiar a lui Károlyi a respins hotărârea Conferinței de pace și a demisionat fiind impus, de către masele populare maghiare, un guvern revoluționar, sub președinția lui Șandor Garbai³⁴. Acesta va decreta mobilizarea generală și va trimite forțe militare în zona neutră, provocând ciocniri cu armata română, cu vărsări de sânge și, cu toate că, prin generalul Smits, Consiliul Suprem Interaliat de Război, îi solicită guvernului maghiar retragerea trupelor la apus de linia de demarcație și de a lăsa zona neutră sub supravegherea armatelor aliate, acesta va refuza³⁵.

---

³¹ Convenția militară stabilea, printre altele, linia de demarcație prin care teritoriile românești, din Transilvania, revendicate de Regatul României erau tăiate în două după o linie similară care nu respecta interesele românești și nici drepturile recunoscute de către Aliați românilor în anul 1916.

³² Ioan Sorin Bacila, Evenimentele din 1919 în corespondența lui Alexandru Vaida-Voevod. doc, disponibil la https://www.academia.edu/38172735/Evenimentele_din_1919_%C3%AEn_coresponden%C5%A3a, accesat la 20.11. 2022.

³³ Linia de demarcație în Transilvania (1918-1919), disponibil la <https://ro.wikipedia.org/wiki/Linia...>, accesat la 16.11. 2022.

³⁴ Neagu Djuvara, *O scurtă istorie ilustrată a României*, Editura Humanitas, București, 2019, pp. 305 - 306.

³⁵ Ștefan Pascu, *Făurirea Statului Național Unitar Român 1918*, Vol. II, Editura Academiei Române, 1983, p. 234.

În această situație și, datorită faptului că, conflictele se înmulțeau, Antanta permite trupelor române, pe la mijlocul lunii aprilie 1919, să treacă la contraofensivă pe toată întinderea zonei neutre, ajungând până la sfârșitul lunii pe Tisa.

În aceste împrejurări, Consiliul Suprem Interaliat de Război trimitea în Transilvania, pe generalul Henri Patey*, pentru a cerceta starea de lucruri și a propune măsuri de rezolvare echitabilă a problemelor conflictuale. Acesta sosește la București, la 21 ianuarie, și în aceeași zi, se îndreaptă spre Sibiu, unde se aflau membrii Marelui Sfat Național și cei ai Consiliului Dirigent. Aici el va avea întâlniri cu membrii Consiliului Dirigent și președintele Iuliu Maniu, precum și cu generalul Traian Moșoiu, care i-au pus la dispoziție toate datele ce-l interesau. Tot la Sibiu, generalul Patey va avea o convorbire cu dr. Apáty, comisarul guvernului maghiar pentru Transilvania, învinuit de provocarea conflictului militar de la Zalău, când armata maghiară a atacat, prin surprindere, încălcându-și angajamentele, ucigând și rănind mai mulți soldați români³⁶.

La 24 ianuarie, la Cluj, maghiarii îi cer generalului Patey să restabilească administrația maghiară în oraș înlocuită, la 19 ianuarie, când armata română ocupă Clujul. Generalul îi sfătuiește pe maghiari să respecte hotărârea Consiliului Suprem de la Paris și să intre în relații cu noul prefect în vederea transformării administrației.

Generalul știa că Transilvania a fost secole sub dominație maghiarilor, care au făcut eforturi de a deznaționaliza populația românească, care formează majoritatea și că aceștia nu au făcut nimic pentru ameliorarea situației țăranilor români. În satele românilor, în general, nu existau școli, acestea contrastând cu

---

* Henri Patey, general, comandant al trupelor franceze în Orient, din Primul Război Mondial.

³⁶ Iancu Gheorghe, *Op.cit.* pp. 196 - 198; România în Primul Război Mondial, pp. 440 - 446; Cornel Grad, Contribuția armatei române la preluarea puterii politico-administrative în Transilvania. primele măsuri (noiembrie 1918 - aprilie 1919), în *Revista de Administrație Publică și Politici sociale*, An II, Nr. 4,(5)/Decembrie 2010, disponibil la <https://revad.uvvg.ro/files/nr5/>; Incidentul armat de la Țigani (Crișeni) din 14 ianuarie 1919; *Lupta de la Zalău (1919)*, accesat la 20.11. 2022.

așezările bogate ale maghiarilor și cu satele sașilor, unde părea să se fi concentrat toată bogăția țării³⁷.

După armistițiul de la Belgrad, când Consiliul Național Român a hotărât, ca urmare a voturilor ce au avut loc în întreaga Transilvanie, unirea cu România, guvernul maghiar a declarat că nu recunoaște independența Transilvaniei și a dezlănțuit o campanie violentă împotriva românilor, prin materialele editate la Budapesta³⁸ și difuzate de funcționarii maghiari rămași în Transilvania sau numiți de guvernul maghiar³⁹.

Raportul obiectiv și convingător al generalului francez era întărit prin telegramele generalului Henri Mathias Berthelot, șeful Misiunii diplomatice franceze în România, din luna ianuarie 1919, adresate primului ministru francez Georges Clemenceau, în care dovedește justetea drepturilor românilor, generalul francez fiind convins că s-a procedat nedrept față de români, fixându-se arbitrar linia demarcațională, neținându-se seama de situația etnică, o situație nejustă ce trebuia îndreptată⁴⁰.

În aceste condiții, Consiliul Dirigent, procedează la organizarea administrativă a teritoriilor locuite de români, unite cu România și, la 15 ianuarie, au fost numiți prefectii în toate cele 23 de județe și alți trei perfecti, pe lângă primari în orașele mai importante: Arad, Cluj, Sibiu⁴¹.

Alegerea puterii Constituantă, pe baza principiilor votului universal, direct și secret, din noiembrie 1919, a permis și alegerea unor deputați ai naționalităților conlocuitoare, exclusiv unguri.

În teritoriile de dincolo de linia de demarcație în această perioadă se exercita un fel de dualitate a puterii, consiliile naționale române străduindu-se să aplice hotărârile de la Alba Iulia, sub îndrumarea Consiliului Dirigent.

---

³⁷ Ștefan Pascu, Op. cit. p.

³⁸ Gheorghe I. Bodea, Vasile T. Suciu, Ilie I. Pușcaș, Administrația militară horthystă în nord-vestul României, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1988, pp. 13 - 15.

³⁹ Milton G. Lehrer, pp. 359; 373 - 375.

⁴⁰ Raportul generalului Henri Patey către Consiliul Suprem Interaliat de Război al Conferinței de Pace, a fost la dispoziția Academicianului Ștefan Pascu de către cercetătorul științific dr. Gheorghe Iancu, vezi Ștefan Pascu, Op. cit., p. 237.

⁴¹ Organizarea administrativă a teritoriilor unite cu România la 1 decembrie 2018, disponibil la <https://leviathan.ro/organizarea-administrativa-a-teritoriilor-unite-cu-romania-la-1-decembrie-2018/>, accesat la 23.11.2022.

În nord-vestul Transilvaniei teroarea nu încetează, așa numitele, gărzi secuiești, care nu ascultau de nici o autoritate, săvârșesc în părțile Beiușului și Vașcăului numeroase abuzuri și asasinat, pierzându-și viața intelectuali ca Ioan Ciordaș, Nicolae Bolcaș, Nicolae Bogdan^{42,43}, și numeroși țărani.

Integrarea teritoriilor nord - vestice în România se va realiza odată cu înaintarea armatei române, în luna aprilie 1919, primită cu un entuziasm de nedescris.

În timp ce acasă hotărârile istorice de la Alba Iulia, din anul 1918, prindeau viață și noul stat român își desăvârșea și perfecționa unificarea în toate domeniile sociale, pe malurile Senei, Conferința de Pace sau *Trianonul popoarelor*, se străduia să găsească soluții propice pentru așezare lumii, după marea conflagrație mondială; o nouă așezare mai dreaptă pentru toate popoarele, pentru a le ocroti și a le feri de o altă catastrofă mondială.

Complexitatea situațiilor, într-o lume cuprinsă de adânci frământări, în căutarea drumului care să o ferească de o altă experiență, atât de amară nu era ușoară⁴⁴.

În contextul unor asemenea situații foarte complexe, Raymond Poincaré, președintele Franței, deschidea, la 18 ianuarie 1919, Conferința sau Congresul de pace.

Concluzii

1 Decembrie 1918, a fost și este un punct culminant al istoriei noastre zbuciumate. Atunci, la cea dată, acțiunea lor, a românilor transilvăneni, prin hotărârea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, au înfăptuit unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei, Maramureșului și Sătmăruului, împreună cu Basarabia și Bucovina, cu Regatul României, noi românii ne-am îndeplinit idealul de veacuri, un stat național unitar, România Mare, pentru care mulți fii ai neamului și-au sacrificat viața.

---

⁴² Petru E. Pap, „Asasinate Politice In 1919, În Transilvania“, 1928, disponibil la uciusiminfo.blogspot.com/2014/04/martirii-tarii-beiusului-iii-sfarsitul.html?m=0, accesat la 18. 11. 2022; Pavel, C., Op. cit., pp.38 - 42.

⁴³ Constantin Pavel, *Op. cit.*, pp. 38- 42.

⁴⁴ Pierre Renouvin, *Le traité de Versailles*, Publisher: Flammarion, Paris, 1969, pp. 9 - 11.

Alături de întreaga națiune, Armata Română, care reintrase în război în toamna anului 1918, avea să treacă Carpații, în noiembrie, oprindu-se pe linia Mureșului, până când Adunarea Națională de la Alba Iulia a proclamat Marea Unire, pentru a nu fi adusă acuza că unirea s-a făcut sub presiunea și amenințarea armelor.

Acum, când derularea evenimentele internaționale pot duce la o altă conflagrație mondială, poate cea mai nimicitoare din istoria umanității, este de datoria noastră să nu uităm sacrificiile înaintașilor noștri și să veghem ca România să-și păstreze integritatea și suveranitatea națională.

Așa să ne ajute DUMNEZEU !

BIBLIOGRAFIE

Surse de autor

- BACILA I. S., Evenimentele din 1919 în corespondența lui Alexandru Vaida-Voevod.doc, disponibil la https://www.academia.edu/-38172735/Evenimentele_din_1919_%C3%AEn...
- BODEA G. I., SUCIU V. T., PUȘCAȘ I. I., *Administrația militară horthystă în nord-vestul României*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1988.
- DJUVARA Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a României*, Editura Humanitas, București, 2019.
- DUICĂ T., Florian Medrea, un personaj de legendă, disponibil la Florian Medrea, un personaj de legendă.
- GOIA E., 1 Decembrie 1918 la Alba Iulia: „ÎN FRUNTEA TUTURORA MOȚII”, disponibil la <https://ziarulunirea.ro/1-decembrie-1918-la-alba-iulia-in-fruntea-tuturora-motii-230307/>.
- IONESCU L., 104 ani de la masacrul românilor din Târgu Lăpuș, disponibil la <https://www.bzi.ro/104-ani-de-la-masacrul-romanilor-din-targu-lapus>.
- MILTON G. L., *ARDEALUL PĂMÂNT ROMÂNESC*, Editura Vatra Românească, Cluj-Napoca, 1991.

- PASCU Ș., *Făurirea Statului Național Unitar Român 1918*, Vol. II, Editura Academiei Române, 1983.
- PAVEL C., *Zile trăite*, Contribuții la Istoria Bihorului 1918 - 1919, Tiparul Tipografiei „Doina”, Beiuș, 1926.
- PAVEL T., *Considerații asupra activității rolului și caracterului consiliilor naționale române din Bihor (noiembrie - decembrie 1918)*, *Apulum*, 7, 1969.
- IORGA N., *Comemorarea unirii Ardealului și Rolul istoric al Unirii, Două cuvântări*, Neamul românesc, București, 1933.
- ILIE G., *Maramureșenii și Marea Unire de la 1 Decembrie 1918*, Editura Gutinul, Baia Mare, 2017.
- HULEA E., *Alba Iulia în zilele Marii Uniri din 1918*, în *Apulum*, XVI, 1978.
- POPA T., Amintiri din revoluția din 1918, în „Alba Iulia”, 11, nr. 24 din 20 mai, 1920.
- MARINESCU C., *Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia. Unirea Transilvaniei cu România, încununare a procesului desăvârșirii unității național-statale*, disponibil la <https://www.dacoromania...>
- MUȘAT M., ARDELEAN I., *De la statul geto - dac la Statul Român Unitar*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.
- IANCU G., Din preocupările Consiliului Dirigent pentru organizarea administrației românești în Transilvania, în *Analele Institutului de Istorie și Arheologie*, Cluj - Napoca, 1971.
- GOLEA A., *Consiliul Dirigent*, Hidișelu- nou, Cercul Ceica, Bihor, 1939.
- GRAD C., Contribuția armatei române la preluarea puterii politico-administrative în Transilvania. primele măsuri (noiembrie 1918 - aprilie 1919), în *Revista de Administrație Publică și Politici sociale*, An II, Nr. 4,(5)/Decembrie 2010, disponibil la <https://revad.uvvg.ro/files/nr5/>; Incidentul armat de la Țigani (Crișeni) din 14 ianuarie 1919; Lupta de la Zalău (1919).
- PAP P. E., „Asasinate Politice In 1919, În Transilvania“, 1928, disponibil la uciusiminfo.blogspot.com/2014/04/martirii-tarii-beiusului-iii-sfarsitul.html?m...

RENOUVIN P., *Le traité de Versailles*, Publisher: Flammarion, Paris, 1969.

Surse Web

- 1 DECEMBRIE 1918: Totul despre MAREA UNIRE de la Alba Iulia. Mărturii, documente și semnificații ale momentului, Redacția Alba24.ro disponibil la <https://alba24.ro/1-decembrie-1918-marea-unire-de-la-alba-iulia>.
- 11/24 decembrie 1918 - Regele Ferdinand I al României emite Decretul-lege de unire a Transilvaniei cu vechea Românie și Decretul-lege de organizare provizorie a Transilvaniei, disponibil la <https://timpul.md/articol/24-decembrie-1918-regele-ferdinand-i-al-romaniei-emite-decretul-lege-de-unire-a-transilvaniei>.
- DECRET-LEGE nr.3.631 din 11 decembrie 1918 Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei, Satmarului și Maramureșului cu Vechiul Regat al României, Textul actului publicat în M.O. nr. 212/13 dec. 1918.
- Garda Națională de la Alba Iulia. Rolul jucat de soldații români în apărarea și organizarea Marii Uniri de la 1918, disponibil la <https://adevarul.ro/stiri-locale/alba-iulia/garda-nationala-de-la-alba-iulia-rolul-jucat...>
- Marea Adunare Națională de la Alba Iulia - 1 Decembrie 1918, 50 de ani de la Unire, disponibil la <file:///C:/Users/benon/Downloads/...pdf>.
- Moșii participanți la făurirea României Mari 1916 - 1919, disponibil la <https://www.dacoromania-alba.ro/rolul...>
- Programul celor 100 000 de români veniți la Alba Iulia în 1 Decembrie 1918: „serviciu divin, deschiderea adunării, citirea rezoluțiunii”, disponibil la <https://adevarul.ro/stiri-locale/alba-iulia/...>
- Telegrama regelui Ferdinand din 1 decembrie 1918, disponibil la <https://centenarulromaniei.ro/telegrama-trimisa-regelui-ferdinand-1-decembrie-1918/>.
- Telegrama trimisă regelui Ferdinand în 1 decembrie 1918, disponibil la <https://centenarulromaniei.ro/telegrama-trimisa-regelui-ferdinand-1-decembrie-1918/>.
- Organizarea administrativă a teritoriilor unite cu România la 1 decembrie 2018, <https://leviathan.ro/organizarea-administrativa-a-teritoriilor-unite-cu-romania-la-1-decembrie-2018>.